

Byla C-507/23**Prašymas priimti prejudicinį sprendimą****Gavimo data:**

2023 m. rugpjūčio 8 d.

Prašymą priimti prejudicinį sprendimą pateikęs teismas:

Augstākā tiesa (Senāts) (Aukščiausiasis Teismas, Latvija)

Sprendimo dėl prašymo priimti prejudicinį sprendimą priėmimo data:

2023 m. rugpjūčio 7 d.

Pareiškėjas pirmojoje instancijoje ir kasatorius:

A

Atsakovas pirmojoje instancijoje ir kita kasacinio proceso šalis:

Patērētāju tiesību aizsardzības centrs (Vartotojų teisių apsaugos centras)

<...>

Latvijas Republikas Senāts (Latvijos Respublikos Aukščiausiasis Teismas)

SPRENDIMAS <...>

Ryga, 2023 m. rugpjūčio 7 d.

Kolegija [kolegijos sudėtis].

<...> išnagrinėjo klausimą dėl prašymo priimti prejudicinį sprendimą pateikimo Europos Sąjungos Teisingumo Teismui, nagrinėjant A pateiktą kasacinį skundą dėl 2023 m. gegužės 20 d. *Administratīvā apgabaltiesa* (apygardos administracinis teismas, Latvija) sprendimo dėl neturtinės žalos atlyginimo administracinėje byloje, iškeltaje gavus A skundą, kuriuo jis prašė nutraukti ir pripažinti neteisėtai Vartotojų teisių apsaugos centro veiksmus, t. y. pareiškėjo asmens duomenų naudojimą ir platinimą [audiovizualinio] įrašo siužete be jo leidimo, taip pat atlyginti neturtinę žalą.

Bylos aplinkybės

Faktinės bylos aplinkybės

1 [Latvijas Republikas] Senāts ([Latvijos Respublikos] Aukščiausiasis Teismas) pradėjo kasacinį procesą byloje, kurioje nagrinėjamas pareiškėjo pirmojoje instancijoje A, kuris yra žinomas Latvijos žurnalistas ir automobilių sektoriaus ekspertas, ir Vartotojų teisių apsaugos centro ginčas dėl to, kad šis centras platino vaizdo įrašą ir taip neteisėtai tvarkė pareiškėjo asmens duomenis.

Vartotojų teisių apsaugos centras vykdė informacinę kampaniją, per kurią keliose interneto svetainėse išplatino vaizdo įrašą „Pārbaudi – Pērc – Lietoto sociālais eksperiments“ („Socialinis eksperimentas „Patikrink – Pirk – Naudotos transporto priemonės“). Šis vaizdo įrašas buvo sukurtas kaip žinutė vartotojams apie kai kuriuos svarbius rizikingus aspektus, su kuriais jie gali susidurti įsigydami naudotą automobilį. Vaizdo įrašė vartotojai raginami tikrinti pardavėjų tapatybę ir reputaciją, taip pat būti atsargūs, nes nesąžiningi prekiautojai gali pasitelkti nesąžiningus metodus, bandydami imituoti viešai žinomus ekspertus ir taip apgaulingai padidinti vartotojų pasitikėjimą konkrečios transporto priemonės pardavėju bei paskatinti vartotoją įsigyti techniškai ar kitaip netinkamą transporto priemonę. Įrašo personažas imitavo pareiškėjo balsą, kalbėjo telefonu jam būdingu stiliumi ir dėvėjo kepurę su snapeliu, panašią į tą, kurią pareiškėjas dėvėjo kitose laidose. Įrašė pateikiamas sąrašas su antrašte „Dažniausiai pasitaikančios [A] frazės“ ir pateikta laidos „TE!“ [„ČIA!“] ištrauka, kurioje matomas ir girdimas kalbantis pareiškėjas.

Pareiškėjas nesutiko su tuo, kaip vaizdo įrašė pateikiamas jo personažas, ir prieštaravo tokio įrašo kūrimui ir transliavimui. Vis dėlto šis įrašas buvo parodytas keliose interneto svetainėse ir vis dar yra prieinamas internete.

Pareiškėjas prašė Vartotojų teisių apsaugos centro nustoti rodyti vaizdo įrašą, viešai atsiprašyti už pakenkimą jo reputacijai ir atlyginti dėl to atsiradusią neturtinę žalą. Centras šio prašymo neįvykdė.

Pareiškėjas kreipėsi į teismą su skundu; skunde jis prašė pripažinti Vartotojų teisių gynimo centro veiksmus neteisėtais ir įpareigoti šį centrą jo atsiprašyti ir sumokėti jam 2 000 eurų neturtinės žalos atlyginimą.

2 *Administratīvā rajona tiesa* (apylinkės administracinis teismas, Latvija) iš dalies patenkino skundą: pripažino neteisėtais Vartotojų teisių apsaugos centro veiksmus – pareiškėjo asmens duomenų naudojimą ir platinimą be jo sutikimo – ir nurodė jam nutraukti šiuos veiksmus, taip pat įpareigojo sumokėti pareiškėjui 100 EUR kompensaciją neturtinei žalai atlyginti, taip pat viešai atsiprašyti.

Administratīvā apgabaltiesa (apygardos administracinis teismas, Latvija), nagrinėjęs bylą kaip apeliacinę instanciją, taip pat patenkino dalį reikalavimų: pripažino neteisėtais Vartotojų teisių apsaugos centro veiksmus – pareiškėjo asmens duomenų naudojimą ir platinimą be jo sutikimo – ir įpareigojo šį centrą nutraukti pareiškėjo asmens duomenų naudojimą įrašė „Socialinis eksperimentas „Patikrink – Pirk – Naudotos transporto priemonės“, taip pat įpareigojo viešai

atsiprašyti pareiškėjo interneta svetainēse, kuriose buvo skelbiams šis jrašas. Likusi reikalavimū dalis (dēl piniginēs kompensācijas uū neturtinē ŗalā) buvo atmesta.

[*Administratīvā*] *apgabaltiesa* (apygardos administracinis teismas) pripaūino, kad Vartotojū tiesiū apsaugos centro veiksmi tēsesi ir ŗsigaliojus 2016 m. balandūio 27 d. Europos Parlamenta ir Tarybos reglamentui (ES) 2016/679, dēl fiziniū asmeņū apsaugos tvarkant asmens duomenis ir dēl laisvo tokiū duomeņū judējimo ir kuriuo panaikinama Direktiva 95/46/EB (Bendrasis duomeņū apsaugos reglamentas), ir kad ŗie veiksmi prieštarauja ŗio reglamento 6 straipsnio 1 dalies e punkti. Asmens duomenys yra ne tik pilnas pareiškējo vards ir pavardē, bet ir jo personaūas, kuriam pavaizduoti ŗioje byloje nagrinējamu atveju naudojamas, be kita ko, pareiškējo atvaizdas, gautas iū laidos „TE!“, ir pagrindinis dēmesys skiriamas jo profesinei veiklai automobiliū sektoriuje. Tokiū duomeņū naudojimas jraše, jū skelbimas ir saugojimas taip, kad jie prieinami kitiems asmeņims, yra asmens duomeņū tvarkymas. Jrašas buvo padarytas vykdant viešosios valdūios funkcijas ir buvo skirtas teisētam ir socialiai būtinam tikslui, t. y. didinti vartotojū informuotumā, kad jie galētū priimti tikslia informacija pagrīstā ekonominiū sprendimā dēl naudoto automobilio ŗsigijimo, pasiekti. Vis dēlto ŗi tikslā būtū galima pasiekti ir nenaudojant pareiškējo asmens duomeņū, pasitelkiant kitokiā kreipimosi ŗ visuomeņē formā, pateikiant kitokio turinio jrašā arba panašū jrašā, kuriame būtū vaizduojamas kitas asmuo.

Vertindamas, ar tikslinga ŗpareigoti atlyginti ŗalā dēl pareiškējo teisēs paūeidimo, [*Administratīvā*] *apgabaltiesa* (apygardos administracinis teismas) nurodē, kad Vartotojū tiesiū apsaugos centro padarytas paūeidimas nebuvo ŗiurkštus. Teismas atsiūvelgē ŗ tai, kad panaudojant pareiškējo personaūā jrašē nebuvo siekiama jū apšmeiūti ar pakenkti jo reputacijai. Objektiviam ir protingai pastabiam ŗiūrovui jrašas negali sudaryti ŗspūdūio, kad pareiškējas yra sukčius arba nesāūziningas asmuo. Pareiškējui padaryta neturtinē ŗala, nes centras tvarkē ir viešai skelbē jo asmens duomenis neatsiūvelgdamas ŗ jo prieštaramumus ir neištaišēs paūeidimo po to, kai pareiškējas to prašē. Centras padarē ŗi paūeidimā, nes neteislingai aiūskino teisēs normas, be to, aiūskinti teisēs normas buvo sudētinga. Teismas taip pat atsiūvelgē ŗ tai, kad tokio jrašo sukūrimas ir paskelbimas be atitinkamo asmens leidimo būtū buvēs leistinas, jei tai būtū padaryta ŗurnalistikos tikslais, kad toks jrašas buvo tinkamiausias aptariamam tikslui pasiekti ir kad nebuvo panaudota jokiū neskelbtinū pareiškējo duomeņū. Todēl teismas nusprendē, kad jrašo prieinamumas internete pats savaiame nesukelia pareiškējui ŗalos, kuriā sukeltū ŗmeiūtas.

Kadangi centras nenutraukē veiksmū po to, kai pareiškējas pateikē motyvuotus prieštaramumus, [*Administratīvā*] *apgabaltiesa* (apygardos administracinis teismas) nusprendē, kad neturtinēs ŗalos atlyginimas atkuriant iki ŗalos atsiradimo buvusią padētī, numatytas *Valsts pārvaldes iestāūu nodarīto zaudējumu atlīdzināšanas likums* (Viešojos administravimos instituciū turtinēs atsakomybēs ŗstatymas) 14 straipsnyje, nēra pakankamas. Taigi teismas ŗpareigojo valdūios instituciā viešai atsiprašyti pareiškējo interneta svetainēse, kuriose jū paskelbē

įrašą. Atsižvelgdamas į tai, kad įrašė pareiškėjas nebuvo šmeižiamas ir įrašas nepakenkė jo reputacijai, taip pat į tai, kad nebuvo panaudoti jokie neskelbtini pareiškėjo duomenys, teismas nemanė, kad būtina nustatyti piniginę kompensaciją.

3 Pareiškėjas pateikė kasacinį skundą dėl *[Administratīvā] apgabaltiesa* (apygardos administracinis teismas) sprendimo atmesti reikalavimą sumokėti piniginę kompensaciją neturtinei žalai atlyginti. Kasaciniame skunde nurodomi toliau išdėstyti pagrindai, kodėl tas sprendimas turėtų būti panaikintas

3.1 *[Administratīvā] apgabaltiesa* (apygardos administracinis teismas) suklydo vertindamas, ar pareiškėjui padaryta žala, nes neteisingai aiškino šmeižto ir žalos reputacijai sąvokas ir nepagrįstai neįvertino kelių pareiškėjo nurodytų aplinkybių, susijusių su jo patirtu šmeižtu ir jo reputacijai padaryta žala (įskaitant tai, kad įrašas ne kartą buvo paskelbtas taip, kad žiūrovų akyse pareiškėjas buvo pažemintas kaip pripažintas automobilių ekspertas). Teismas turėjo įvertinti vidutinio žiūrovo, kuris paprastai nėra itin atidus, reakciją į įrašo fragmentą ir jame pateiktą pareiškėjo personažą. Teismas taip pat neatsižvelgė į tai, kad įrašas buvo paskelbtas visiškai nepaisant to, kad pareiškėjas tam kategoriškai prieštaravo; jo prieštaravimas buvo grindžiamas priekaištais dėl šio įrašo scenarijaus.

Neužtikrinęs tinkamos teisminės gynybos šmeižto atveju, teismas pažeidė Latvijos Respublikos Konstitucijos 95 straipsnį (apsauga nuo šmeižto) ir 96 straipsnį (pagarba privačiam gyvenimui).

3.2 Iš esmės teismas nusprendė, kad pareiškėjo populiarumas ir jo tinkamumas įrašui yra pagrindas pateisinti kišimąsi į pareiškėjo teisę į privatumą ir jo teisę pačiam spręsti dėl savo duomenų tvarkymo.

3.3 Tai, kad teisės normas aiškinti sudėtinga, negali būti pateisinimas savavališkam valdžios institucijos elgesiui, pasireiškiančiam sąmoningu veiksniu, prieštaraujančiu aiškiai išreikštai pareiškėjo valiai.

3.4 Teismo nustatyta kompensacija (atsiprašymas interneto svetainėse, kuriose Vartotojų teisių apsaugos centras paskelbė įrašą) nėra teisinga. Demokratinėje teisinėje valstybėje žalos atlyginimas negali būti neproporcingai mažas. Įpareigojimas viešai atsiprašyti yra paprasčiausias elementaraus mandagumo ir etikos veiksmas. Siekiant palyginti, paminėtina, kad Bendrojo duomenų apsaugos reglamento 83 straipsnio 5 dalyje numatytos administracinės baudos, kurių maksimalus dydis yra 20 000 000 EUR, o įmonės atveju – iki 4 % jos ankstesnių finansinių metų bendros metinės pasaulinės apyvartos.

3.5 Teismas neatsižvelgė į Bendrojo duomenų apsaugos reglamento 82 straipsnį <...> [Bendrojo duomenų apsaugos reglamento 82 straipsnio 1 dalies tekstas] ir jo visiškai nenagrinėjo.

Teisinis pagrindas

*Taiktini teisēs aktai**Europos Sąjungos teisē*

4 Europos Sąjungos pagrindinių teisių chartijos 8 straipsnio 1 dalis; Bendrojo duomenų apsaugos reglamento 1 straipsnio 2 dalis, 82 straipsnis ir 75, 85 ir 146 konstatuojamosios dalys.

Latvijas teisē

5 Latvijas Republikos Konstitūcijas 92 straipsnio trečias sakinys:

„Tuo atveju, kai nepagrīstai pažeidžiama asmens teisē, jis turi teisē ī tinkamā žalos atlyginimā“.

Viešojo administravimo institūciju turtinēs atsakomybēs īstatymo 14 straipsnis „īpareigojimas [atlyginti] neturtinē žalā“:

„1. īpareigojimas atlyginti neturtinē žalā nustatomas atsižvelgiant ī īstatymo saugomų teisių ir interesų, kurie buvo pažeisti, svarbā ir konkretaūs pažeidimo sunkumā, atsižvelgiant ī valdžios institūcijas veiksmų pagrīstumā ir faktinī bei teisinī pagrīdā, nukentėjusiojo elgesī ir jo kaltē, taip pat kitas nagrinėjamu atveju reikšmingas aplinkybes.

2. Neturtinē žala turi būti atlyginama atkuriant padētī, buvusią iki žalos padarymo, arba, jei tai visiškai ar iš dalies neįmanoma arba jei ši priemonē yra netinkama, atsiprašant arba sumokant tinkamā kompensacijā.

3. Jeigu valdžios institūcija arba teismas, įvertinē nagrinėjamo atvejo aplinkybes, nustato, kad īstatymų saugomų privataūs asmens teisių ar interesų pažeidimas nėra sunkus, raštiškas arba viešas atsiprašymas gali būti taikomas kaip vienintelē arba kaip papildoma neturtinēs žalos atlyginimo priemonē.

4. Neturtinēs žalos atlyginimo suma gali būti ne didesnē kaip 7 000 EUR. Tuo atveju, kai padaryta didelē neturtinē žala, kompensacija gali siekti iki 10 000 EUR; vis dėlto pavojaus gyvybei ar itin didelēs žalos sveikatai atveju maksimali kompensacijos suma gali būti iki 30 000 EUR.“

Priežastys, dėl kurių kyla abejonių dėl Europos Sąjungos teisēs normų īšaiškinimo

6 [Administratīvā] apgabaltiesa (apygardos administracinis teismas) pripažino, kad pareiškėjo teisē buvo pažeista, ir šiuo aspektu jo sprendimas įgijo *res judicata* galiā, tačiau pareiškējas nesutinka nei su jo teisēs pažeidimo ir dėl šio pažeidimo padarytos žalos vertinimu, nei su nustatytu žalos atlyginimu. Taigi nagrinējant kasacinī skundā reikia patikrinti, ar šis teismas teisingai įvertino Vartotojų teisių apsaugos centro padaryto pareiškėjo teisių pažeidimo sunkumā ir dėl šio pažeidimo atsiradusios žalos buvimā, ir ar šio teismo nustatyta kompensacija gali būti laikoma tinkama.

7 Bendrojo duomenų apsaugos reglamento 82 straipsnio 1 dalyje numatyta, kad bet kuris asmuo, patyręs turtinę ar neturtinę žalą dėl šio reglamento pažeidimo, turi teisę iš duomenų valdytojo arba duomenų tvarkytojo gauti kompensaciją už patirtą žalą.

Europos Sąjungos Teisingumo Teismas yra nusprendęs, kad Bendrajame duomenų apsaugos reglamente nėra nuorodos į valstybių narių teisę, kiek tai susiję su šio reglamento 82 straipsnyje vartojamų sąvokų reikšme ir apimtimi, visų pirma kalbant apie sąvokas „materialinė ar nematerialinė žala“ ir „kompensacija už patirtą žalą“, todėl taikant šį reglamentą šios sąvokos turi būti laikomos savarankiškais Sąjungos teisės sąvokomis, kurios visose valstybėse narėse turi būti aiškinamos vienodai (2023 m. gegužės 4 d. Sprendimo *Österreichische Post*, C-300/21, EU:C:2023:370, 30 punktas). Taigi aiškinant šias sąvokas taikytina ne Latvijos teisė, o tik reglamento nuostatos, kaip jos išaiškintos Europos Sąjungos Teisingumo Teismo jurisprudencijoje.

Kaip matyti iš [*Administratīvā*] *apgabaltiesa* (apygardos administracinis teismas) sprendimo, šis teismas savo išvadą dėl žalos atlyginimo grindė tik Latvijos teisės aktais ir jurisprudencija, o tai neatitinka Bendrojo duomenų apsaugos reglamento 82 straipsnio.

Be to, [*Administratīvā*] *apgabaltiesa* (apygardos administracinis teismas) sprendime nagrinėjami keli aspektai, kuriems svarbus Bendrojo duomenų apsaugos reglamento 82 straipsnio išaiškinimas. Iš Europos Sąjungos Teisingumo Teismo registre esančios informacijos matyti, kad valstybių narių teismai jau yra pateikę klausimų dėl šio straipsnio išaiškinimo, o atsakymai į tuos klausimus gali būti svarbūs ir šioje byloje (bylos C-340/21, C-667/21, C-687/21, C-741/21, C-182/22, C-456/22, C-590/22 ir C-65/23). Vis dėlto į tuos klausimus dar neatsakyta, todėl byla nagrinėjanti kolegija mano, kad būtina kreiptis į Europos Sąjungos Teisingumo Teismą su prašymu priimti prejudicinį sprendimą.

8 Vienas iš aspektų, kurie buvo svarbūs nagrinėjant bylą [*Administratīvā*] *apgabaltiesa* (apygardos administracinis teismas), yra tai, ar pareiga atlyginti žalą turėtų būti nustatyta dėl Bendrojo duomenų apsaugos reglamento pažeidimo, t. y. vien dėl duomenų apsaugos pažeidimo, ar, priešingai, turi būti įvertinta ir dėl tokio pažeidimo padaryta žala. Europos Sąjungos Teisingumo Teismas jau yra atsakęs į šį klausimą.

Bendrojo duomenų apsaugos reglamento 82 straipsnio 1 dalyje numatyta teisė į kompensaciją už turtinę ir neturtinę žalą, patirtą dėl šio reglamento pažeidimo. Kaip yra išaiškinęs Europos Sąjungos Teisingumo Teismas, vien šio reglamento nuostatų pažeidimo nepakanka, kad atsirastų teisė į kompensaciją, būtina nustatyti dėl tokio pažeidimo patirtą žalą (Sprendimo *Österreichische Post* 32 ir 42 punktai).

Iš [*Administratīvā*] *apgabaltiesa* (apygardos administracinis teismas) sprendimo matyti, kad šis teismas būtinybę skirti kompensaciją vertino atsižvelgdamas tik į

valdžios institūcijas padarīta reglamenta pārkāpumu, nes nenostādē joks dēl šmeižto pārkāpējo patirtos žalos ar žalos jo reputācijai. Tai neatitinka reglamenta 82 straipsnī 1 daļes. Kadangi šis teisms padarē īšvada, kad pārkāpējas nepatyrē joks žalos dēl reglamenta pārkāpimo, reikalavims dēl kompensācijas ar žalos atlyginimo turējo būti atmetas.

Vis dēlto priēš darant bet koks kītas īšvadas reikīa īšsīaīškīntī, ar šīs teisms nesuklydo vertīndamas žalos buvimo fakta.

9 Reikīa īšsīaīškīntī, ar Bēdrojo duomenū apsāugos reglamenta pārkāpīmas, t. y. duomenū apsāugos pārkāpīmas, kartu galī būti īr žala asmenīui.

Pagal Bēdrojo duomenū apsāugos reglamenta 146 konstatuojamā dālī duomenū valdytojas arba duomenū tvarkytojas prīvalo atlygīntī bet koks žala, kurīa asmuo galī patīrtī dēl duomenū tvarkymo pārkāpīzīant šī reglamenta. Žalos sāvoka turētū būti aīškinama plačīai, atsīzvelgīant ī Teīsingumo Teīsmo jurīsprudēncīa, taip, kad būtū visapūsīškai atspīndēti šīo reglamenta tīkslai. Duomenū subjektai už patīrtā žala turētū galī visā īr veiksmīgā kompensācīa. Europos Sājungos Teīsingumo Teīsmas, taip pat remdamāsī šīa konstatuojamā dālīmī, akcentavo žalos sāvokos aīškināmā, atītīnkantī reglamenta tīkslus, be kīta ko, visojē Sājungojē užtīkrīntī vīenodo īr aukšto lygīo fīzīnīū asmenū apsāugā tvarkant jū asmens duomenī īr tuo tīkslu – nuoseklū īr vīenodā tāsīykliū, kurīomīs reglamentuojama šīū asmenū pagrīndīnīū teīsīū īr lāsīvīū apsāuga tvarkant asmens duomenī, tākymā (Sprendīmo *Österreichische Post* 46-48 punktā). Be to, tākīant Bēdrojo duomenū apsāugos reglamenta 82 straipsnī sāvoka „žala“, taip pat īr „nematerialīnē žala“, Sājungos teīsējē turī būti aīškinama savarankīškai īr vīenodai (Sprendīmo *Österreichische Post* 44 punktas).

Europos Sājungos pagrīndīnīū teīsīū chartījos 8 straipsnīo 1 dālījē teīsē ī duomenū apsāugā sūformuluota kaip savarankīška asmens subjektīnē teīsē, t. y. kiekvīenas asmuo turī teīsē ī savo asmens duomenū apsāugā. Bēdrojo duomenū apsāugos reglamenta 1 straipsnīo 2 dālījē taip pat nurodyta, kad šīuo reglamentu saugomos fīzīnīū asmenū pagrīndīnīs teīsēs īr lāsīvēs, visū pīrma jū teīsē ī asmens duomenū apsāugā, taīgī teīsē ī asmens duomenū apsāugā pāmīnēta kaip vīena īs pagrīndīnīū asmens teīsīū īr lāsīvīū.

Kyla klausīmas, ar šīs subjektīnēs teīsēs pārkāpīmas savāimē laīkytīnas asmenīui padarīta žala. Kītaip tarīant, jē kītū garantuojamū asmens teīsīū (pavyzdžiui, teīsēs ī prīvatū gyvenīmā, teīsēs ī nuosavybē īr t. t.) pārkāpīmas laīkomas žala, ar galīma teīgtī, kad mīnētos teīsēs ī duomenū apsāugā pārkāpīmas taip pat laīkytīnas ar bēnt jau tam tīkromīs aplīnkybēmīs galī būti laīkomas asmenīui padarīta žala.

Tai savo ruožtu skatīna keltī kītā klausīmā dēl Bēdrojo duomenū apsāugos reglamenta pārkāpimo, t. y. duomenū apsāugos pārkāpimo, īr teīsēs ī duomenū apsāugā, kaip subjektīnēs teīsēs, pārkāpimo santykīo. Duomenū tvarkymas yra veikla, atlīekama su asmens duomenīmīs, kurīe īs esmēs yra saugomī. Todēl tuo atvejū, kai duomenys tvarkomī neteīsētāi, galīma darytī prīelaidā, kad toks

duomenų tvarkymas nepagrįstai pažeidžia asmens subjektinę teisę į duomenų apsaugą būtent dėl to, kad šie duomenys nebuvo apsaugoti nuo neteisėto tvarkymo.

Pavyzdžiui, šioje byloje gali būti tikslinga apsvarstyti, ar asmens duomenų skleidimas mokomojo pobūdžio įrašė, kai tai buvo padaryta asmeniui aiškiai prieštaraujant, savaime sukelia žalą, nes pažeidžiama asmens teisė į duomenų apsaugą (taigi tai yra žala *per se*, net jei nenustatyta jo privatumo pažeidimo, šmeižto ar žalos jo reputacijai).

Reikėtų pridurti, kad Bendrojo duomenų apsaugos reglamento 75 konstatuojamojoje dalyje minimos konkrečios žalos rūšys, o tuo remiantis galima daryti išvadą, kad reglamento pažeidimas, nors pats savaime ir yra asmens teisės į duomenų apsaugą pažeidimas, gali būti nelaikomas žala, kaip ji suprantama pagal šį reglamentą; kitaip tariant, reglamento pažeidimas pats savaime paprastai nelaikomas šioje konstatuojamojoje dalyje nurodytu „fizinių asmenų teis[ių] ir laisv[ių]“ pažeidimu ir žala. Šioje konstatuojamojoje dalyje nurodyta: „įvairios tikimybės ir rimtumo pavojus fizinių asmenų teisėms ir laisvėms gali kilti dėl tokio asmens duomenų tvarkymo, kurio metu galėtų būti padarytas kūno sužalojimas, materialinė ar nematerialinė žala, visų pirma kai dėl tvarkymo gali kilti diskriminacija, būti pavogta ar suklastota tapatybė, būti padaryta finansinių nuostolių, pakenkta reputacijai, prarastas asmens duomenų, kurie saugomi profesine paslaptimi, konfidencialumas, neleistinais panaikinti pseudonimai arba padaryta kita didelė ekonominė ar socialinė žala; kai duomenų subjektai gali netekti galimybės naudotis savo teisėmis ir laisvėmis ar jiems užkertamas kelias kontroliuoti savo asmens duomenis; kai tvarkomi asmens duomenys, kurie atskleidžia rasinę arba etninę kilmę, politines pažiūras, religiją ar filosofinius įsitikinimus, priklausymą profesinėms sąjungoms, taip pat tvarkant genetinius duomenis, sveikatos duomenis ar duomenis apie lytinį gyvenimą, arba apkaltinamuosius nuosprendžius ir nusikalstamas veikas, arba susijusias saugumo priemones; kai siekiant sukurti arba naudoti asmens profilį vertinami asmeniniai aspektai, visų pirma nagrinėjami arba numatomi su asmens darbo rezultatais, ekonomine situacija, sveikatos būkle, asmeniniais pomėgiais ar interesais, patikimumu arba elgesiu, vieta arba judėjimu susiję aspektai; kai tvarkomi pažeidžiamų fizinių asmenų, visų pirma vaikų, asmens duomenys; arba kai duomenų tvarkymas apima didelį kiekį asmens duomenų ir daro poveikį daugeliui duomenų subjektų“. Kai kurios iš šioje konstatuojamojoje dalyje paminėtų žalos rūšių galėtų būti laikomos tik duomenų apsaugos pažeidimais, dėl kurių nepažeidžiamos kitos teisės ir laisvės (pvz., kai iš duomenų subjekto atimama teisė kontroliuoti savo asmens duomenis); o iš visos konstatuojamosios dalies teksto galima daryti išvadą, kad dažniausiai duomenų apsaugos pažeidimas pats savaime nesukelia žalos, tam tikru mastu šis pažeidimas kokybiniu požiūriu skiriasi nuo žalos.

Reglamento 85 konstatuojamojoje dalyje nurodyta: „dėl asmens duomenų saugumo pažeidimo, jei dėl jo laiku nesiimama tinkamų priemonių, fiziniai asmenys gali patirti kūno sužalojimą, materialinę ar nematerialinę žalą,

pavyzdžiui, prarasti savo asmens duomenų kontrolę, patirti teisių apribojimą, diskriminaciją, gali būti pavogta ar suklastota jo asmens tapatybė, jam padaryta finansinių nuostolių, neleistina panaikinti pseudonimai, gali būti pakenkta jo reputacijai, prarastas asmens duomenų, kurie saugomi profesine paslaptimi, konfidencialumas arba padaryta kita ekonominė ar socialinė žala atitinkamam fiziniam asmeniui“. Kaip galimos žalos rūšys paminėtos tiek tos, kurios iš esmės savaime yra duomenų apsaugos pažeidimas (asmens duomenų kontrolės praradimas), tiek tos, kurios susijusios su kitų teisių ir laisvių pažeidimu (pvz., pakenkimas reputacijai).

Taigi kyla abejonių dėl to, koks yra, viena vertus, reglamento nuostatų pažeidimo, kaip duomenų apsaugos pažeidimo ir, kita vertus, „žalos“, kaip ji suprantama pagal reglamento 82 straipsnio 1 dalį, santykis.

10 Toliau reikia nagrinėti žalos ir ją atitinkančios kompensacijos ryšį.

Aiškindamas žalos sąvoką pagal reglamento tikslus, Europos Sąjungos Teisingumo Teismas yra nusprendęs, kad negalima neturtinės žalos kompensavimo sieti su tam tikru jos sunkumo laipsniu, nes tokio laipsnio matavimas, nuo kurio priklausytų galimybė gauti minėtą kompensaciją, galėtų kisti, nelygu būtų nagrinėjančių teismų vertinimai, o tai pakenktų nustatytos sistemos nuoseklumui (Sprendimo *Österreichische Post* 49 punktas).

Dėl įpareigojimo atlyginti žalą, t. y. sumokėti piniginę kompensaciją, Europos Sąjungos Teisingumo Teismas yra nusprendęs, kad kiekviena valstybė narė savo teisės sistemoje turi nustatyti kriterijus, leidžiančius nustatyti šiomis aplinkybėmis mokėtinos kompensacijos dydį, su sąlyga, kad laikomasi lygiavertiškumo ir veiksmingumo principų (ten pat, 53-54 punktai).

Taip pat konstatuota, kad Bendrojo duomenų apsaugos reglamento 82 straipsniu grindžiama piniginė kompensacija turi būti laikoma „visa ir veiksminga“, jeigu ja galima visapusiškai kompensuoti dėl šio reglamento pažeidimo konkrečiai patirtą žalą, ir tokios visapusiškos kompensacijos tikslais nereikia nurodyti sumokėti baudinio pobūdžio kompensacijos (ten pat, 58 punktas).

Taigi Europos Sąjungos Teisingumo Teismas jau nustatė bendrą kompensacijos nustatymo sistemą. Vis dėlto kai kurie klausimai lieka neaiškūs.

11 *[Administratīvā] apgabaltiesa* (apygardos administracinis teismas) manē, kad nagrinējamu atveju viešas atsiprašymas pareiškėjo yra pakankama kompensacija už neturtinę žalā. Reikėtų pridurti, kad ši neturtinės žalos atlyginimo forma, ypač kai asmens teisės pažeidimas nėra sunkus, yra aiškiai numatyta Latvijos teisėje (konkrečiai kalbant, Viešojo administravimo institucijų turtinės atsakomybės įstatymo 14 straipsnio 2 ir 3 dalyse) ir taip pat numatyta tais atvejais, kai *restitutio in integrum* neįmanoma.

Vadinasi, jei kompensacijos forma ir dydis būtų nustatomi pagal Latvijos teisę, nelygu institucijos atsakovės ar teismo vertinimas, galėtų būti taip, kad tais

atvejais, kai *restitutio in integrum* neįmanoma, atsiprašymas taip pat būtų laikomas pakankama kompensacija.

Atsižvelgiant į tai, kad šioje byloje klausimas dėl žalos buvimo ir svarbos lieka neatsakytas ir kad atsakymas į jį priklauso nuo žalos sąvokos aiškinimo, nagrinėjamu atveju gali būti tikslinga išsiaiškinti, ar įpareigojimas atsiprašyti, kaip vienintelė kompensacija, atitinka Bendrojo duomenų apsaugos reglamento 82 straipsnio 1 dalį, aiškinamą atsižvelgiant į šio reglamento tikslą ir visiško žalos atlyginimo principą.

12 Svarstydamas kompensacijos formą ir dydį, [Administratīvā] apgabaltiesa (apygardos administracinis teismas), be kita ko, atsižvelgė į valdžios institucijos veiksmų tikslus ir motyvus. Konkrečiai kalbant, [Administratīvā] apgabaltiesa (apygardos administracinis teismas) motyvuose nurodė, kad rengdama ir platindama įrašą, nors pareiškėjas tam prieštaravo, valdžios institucija vykdė užduotį, atliekamą viešojo intereso labui, kad pareiškėjo asmens duomenų naudojimas buvo tinkamas šiam tikslui, kad valdžios institucija nesiekė apšmeižti pareiškėjo ar pakenkti jo reputacijai ir kad nagrinėjamu atveju teisės normų taikymas buvo sudėtingas.

Kyla klausimas, ar į tokias aplinkybes, kurios iš esmės atskleidžia duomenų apsaugos pažeidimą padariusio asmens kaltės formą ir motyvus, galima atsižvelgti nustatant pareigą atlyginti žalą.

Kaip jau minėta, Bendrojo duomenų apsaugos reglamento 82 straipsnyje įtvirtintas visiško žalos atlyginimo principas. Taigi, jei teismas nustatytų, kad dėl pažeidėjo motyvų kompensacija turėtų būti mažesnė nei paprastai nustatoma patirtai žalai proporcinga kompensacija, tokios kompensacijos dydis nebebūtų proporcingas pačios žalos dydžiui. Europos Sąjungos Teisingumo Teismas atmetė būtinybę, kad kompensacijos suma būtų baudinio pobūdžio, būtent todėl, kad tai nėra būtina siekiant visiškai ir veiksmingai atlyginti patirtą žalą (sprendimo *Österreichische Post* 58 punktas). Kyla klausimas, ar šioje byloje reikėtų atsižvelgti į panašias aplinkybes, t. y. ar, atsižvelgus į pažeidėjo motyvus, neiškreipiamas žalos ir ją atitinkančios kompensacijos santykis ir ar taip nepakenkiama visiško ir veiksmingo žalos atlyginimo mechanizmui.

13 Trumpai tariant, kolegijai kyla abejonių dėl Sąjungos teisės normų išaiškinimo. Todėl reikia pateikti Europos Sąjungos Teisingumo Teismui prejudicinius klausimus.

<...> [procesiniai aspektai]

Rezoliucinė dalis

Pagal Sutarties dėl Europos Sąjungos veikimo 267 straipsnį <...> [nuoroda į nacionalines procesines taisykles] kolegija

nusprendžia

Pateikti Eiropas Savienības Teisinguma Teismam šuos prejudiciālus jautājumus:

1. Ar Būrojo duomenų apsaugos reglamento 82 straipsnio 1 dalis turi būti aiškinama taip, kad neteisėtas asmens duomenų tvarkymas, kaip šio reglamento pažeidimas, pats savaime gali būti nepagrįstas asmens subjektinės teisės į duomenų apsaugą pažeidimas ir reikšti žalą šiam asmeniui?
2. Ar Būrojo duomenų apsaugos reglamento 82 straipsnio 1 dalis turi būti aiškinama taip, kad tuo atveju, kai nėra galimybės atkurti iki žalos padarymo buvusios padėties, kaip vienintelė neturtinės žalos atlyginimo priemonė gali būti nustatytas įpareigojimas atsiprašyti?
3. Ar Būrojo duomenų apsaugos reglamento 82 straipsnio 1 dalis turi būti aiškinama taip, kad pagal ją aplinkybės, atskleidžiančios duomenis tvarkančio asmens kaltės formą ir motyvus (pavyzdžiui, būtinybė vykdyti užduotį, atliekamą viešojo intereso labui, ketinimo pakenkti asmeniui nebuvimas arba su teisinio pagrindo supratimu susiję sunkumai), gali būti pagrindas už tokią žalą nustatyti mažesnę kompensaciją?

Sustabdyti bylos nagrinėjimą, kol Europos Sąjungos Teisingumo Teismas priims sprendimą.

Šis sprendimas neskundžiamas.

<...>

[parašai]